

คุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาการบัญชี

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

The Contextual Accountants Characteristics under Globalization of Accounting

Students of Management Sciences Faculty, Surindra Rajabhat University

ลภัสสรดา หอมคำ<sup>1</sup>

## บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อ ศึกษาคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และเปรียบเทียบคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำแนกตามระดับความสามารถสูง และปานกลาง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 272 คน โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีแบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคุณลักษณะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถนำมาพัฒนาปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษามีคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาการบัญชี

**คำสำคัญ** คุณลักษณะนักบัญชี, นักศึกษาสาขาการบัญชี

## Abstract

The objectives of this research was to study and compare the contextual accountants characteristic under globalization of accounting students of management sciences faculty, SRRU which divided by the efficiency levels. This study used questionnaire to collect data on 272 accounting students. The statistics used for the data analysis consist of percentage, mean, standard deviation and F-test analysis. The result of study indicated that the contextual accountants characteristic under globalization of accounting students can be categorized into 5 desirable skills

---

<sup>1</sup> อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

as followed; the overall characteristics was in average level at 3.71, the most important group in high level was Interpersonal and communication skills, then personal characteristics skill and the lowest level was practical and functional academic skills. The results can be applied for accounting education development for strengthen the desirable accountant's characteristic of accounting students under globalization era.

**Key word :** Contextual accountants, Accounting students of management

## บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และมีคุณภาพได้มาตรฐานตามเกณฑ์วิชาชีพ สนองความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษา ซึ่งได้มีการจัดการศึกษาทั้งในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

คณะวิทยาการจัดการ เป็นคณะหนึ่งในโครงสร้างของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ได้เปิดทำการสอน มีการจัดการศึกษาทั้งภาคปกติ และการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (ภาค กศ.บป.) คณะวิทยาการจัดการ ที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตหลายสาขาวิชาและสาขาวิชาบัญชี ซึ่งเป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี มีพันธกิจที่สำคัญคือ หลักสูตรบัญชีบัณฑิตเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพ ในการประกอบวิชาชีพทางการบัญชี และการพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง วิชาชีพและสังคม 2) ด้านความรู้ในศาสตร์ทางการบัญชี 3) ด้านความสามารถคิดวิเคราะห์ 4) ด้านความมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล 5) ด้านความรู้ทางเทคโนโลยี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และสังคมในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ในศตวรรษที่ 21 (คู่มือหลักสูตรบัญชีบัณฑิต. 2555)

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ในการพัฒนาดน สังคม และประเทศชาติ การศึกษาในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ในศตวรรษที่ 21 (The Globalization) ได้ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในทุกมิติอย่างรุนแรงทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงเป็นยุคเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งการศึกษาในปัจจุบัน ผู้เรียนต้องเรียนรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยอาศัยทักษะของการเรียนรู้ (Learning Skill) อันจะนำไปสู่การพัฒนาดน ดังนั้นการเสริมสร้างองค์ความรู้ (Content Knowledge) ทักษะเฉพาะทาง (Specific Skill) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Expertise) และสมรรถนะของความรู้เท่าทัน (Literacy) จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญ

ที่ต้องเกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการศึกษาที่ต้องอาศัยวิชาชีพที่ต้องเข้าใจในบริบทของวิชาชีพนั้นๆ เช่น นักบัญชี เป็นวิชาชีพเฉพาะทางที่ต้องเรียนรู้ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต

จากบทความเรื่องทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ที่เขียนโดย ศ. น.พ.วิจารณ์ พานิช ได้กล่าวว่า คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 3R x 7C ซึ่ง 3R ได้แก่ 1. (R)Reading (อ่านออก) 2. (W)Riting (เขียนได้) 3. (A)Rithmetics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ 1. Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) 2. Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) 3. Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) 4. Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) 5. Communication, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) 6. Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) 7. Career & learning skill (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) ทักษะของคนต้องเตรียมคนออกไปเป็น knowledge worker โดยครูเพื่อศิษย์นั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยสิ้นเชิงเพื่อให้เป็น “ครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21” การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนที่ใช้ความรู้ (Knowledge worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (Learning person) ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ และเป็นคนที่ใช้ความรู้ ดังนั้นทักษะที่สำคัญที่สุด จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (Learning Skill)

ดังนั้นทักษะที่สำคัญที่สุดของยุคโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (Learning Skill) ที่ผู้เรียนต้องให้ความสำคัญ และต้องปรับตัวในการเรียนยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีทั้งการแข่งขัน ยุคของเทคโนโลยีข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด ซึ่งนักศึกษาสาขาการบัญชีจึงต้องมีการเพิ่มทักษะการเรียนรู้เพื่อเป็นรากฐานของการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อการเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ซึ่งการศึกษาคือรากฐานของการดำรงชีวิตที่มั่นคง ซึ่งนักศึกษาบัญชีต้องมีทักษะเหล่านี้เช่นกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาในวิชาชีพทางการบัญชีและนอกจากนี้จำเป็นต้องมีคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ที่เป็นที่ต้องการของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนด้วยเช่นกัน ซึ่งมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี กล่าวถึงทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ประกอบไปด้วยทุกทักษะ ดังนี้ 1. ทักษะทางปัญญา 2. ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน 3. ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4. ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร 5. ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ

จากรายงานการวิจัย เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดภูเก็ต ทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยคือ ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน และทักษะทางปัญญา ผลการศึกษาในแต่ละด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ย (โสภภาพรรณ ไชพัฒน์. 2555) รายงานการวิจัยเรื่องนี้เพื่อให้แนวทางกับผู้ที่ประกอบอาชีพทางการบัญชี ต้องมีทักษะอย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันกันมากมายในปัจจุบัน และเกี่ยวเนื่องนักศึกษาทางการบัญชีต้องเรียนรู้และเข้าใจในลักษณะของการประกอบวิชาชีพทางการบัญชี เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพบัญชีต่อไป

จากบทความงานวิจัยของ สุพัตรา เนื่องวัง (2556 : 16) ศึกษาคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของบริษัทผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน) จังหวัดตากจากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าเขตพื้นที่ปฏิบัติงานแตกต่างกันแต่คุณสมบัติด้านการควบคุมการประกอบวิชาชีพบัญชีโดยรวมไม่ต่างกัน อาจส่งผลทำให้ผู้ทำบัญชีต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมขององค์กรเป็นหลัก โดยมีการจัดทำบัญชีและนำเสนอข้อมูลต่างๆด้วยความเป็นจริงเพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหารสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุรักษ ทองสุโขวงศ์และพรสวรรค์ ทองสุโขวงศ์ (2547 : บทคัดย่อ) พบว่า ความรู้และความชำนาญของผู้ทำบัญชีที่บริษัทมีความต้องการผู้ทำบัญชีที่มีคุณสมบัติความรู้และความชำนาญอยู่ในระดับมาก คือ ด้านคุณสมบัติด้านความชำนาญ ด้านความรู้และการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ เกตุภักดิ์กุล (2545 : บทคัดย่อ) พบว่าคุณสมบัติความรู้ความชำนาญของผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่ห่างหุ้นส่วนขนาดเล็กพึงประสงค์ : กรุงเทพฯ ต้องการผู้สอบบัญชีภาษีอากรควรจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความซื่อสัตย์เที่ยงธรรมรอบคอบไม่เปิดเผยความลับของลูกค้า ด้านความรู้ที่ต้องการคือการวางระบบบัญชีมาตรฐาน การบัญชีมาตรฐาน การสอบบัญชี การตรวจสอบภายใน และการสอบบัญชีด้านความชำนาญที่ต้องการคือการให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร แก้ไขปัญหาที่เกิดจากการตรวจสอบ การให้คำปรึกษาด้านการบัญชี สอบทานงานสอบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคุมงานตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ดังนั้นสถาบันการศึกษาต้องมีความรับผิดชอบต่อระบบการศึกษาและการผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมในยุคบริบทกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อการแข่งขันในตลาดเสรี ซึ่งปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบการศึกษายังต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการจัดลำดับการศึกษาในแถบภูมิภาค ASEAN นั้น ประเทศไทยถูกจัดลำดับอยู่ในลำดับที่ 8 ในภูมิภาค ได้สะท้อนให้เห็นระบบการศึกษาเราต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน อีกทั้งการเปิดประตูสู่การเป็นประชาคมอาเซียนนั้น มีอาชีพที่ได้รับการรองรับให้เป็นอาชีพสากล 8 อาชีพเสรี อันได้แก่ 1) นักสำรวจ 2) วิศว

กรรม 3) แพทย์ 4) ทันตแพทย์ 5) พยาบาล 6) นักบัญชี 7) การบริการ และ 8) สถาปัตยกรรม จะเห็นได้ว่าอาชีพนักบัญชีเป็นอีกอาชีพที่ได้รับการรองรับในอาชีพเสรีซึ่งนักศึกษาที่ได้ศึกษาในสาขาวิชาบัญชีต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะออกสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งในการการศึกษาคุณลักษณะนักบัญชีที่ดีต้องมีความพร้อมและทักษะอย่างไร อันจะเป็นคุณลักษณะของนักบัญชีที่ดีมีประสิทธิภาพในวิชาชีพเพื่อการออกไปสู่การประกอบอาชีพในวิชาชีพทางการบัญชีได้อย่างเชื่อมั่นและมั่นคงในวิชาชีพ ซึ่งสาขาวิชาบัญชีได้ตระหนักถึงการคุณลักษณะของนักบัญชีที่สำคัญและสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะในวิชาชีพบัญชีและความพร้อมในการประกอบอาชีพ อันเป็นคุณลักษณะของนักบัญชี เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า อันจะนำไปสู่รากฐานการพัฒนาประเทศในลำดับต่อไป

#### วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตามระดับความสามารถสูง และปานกลาง

#### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. ได้ทราบข้อแตกต่างของคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตามระดับความสามารถสูง และปานกลาง
3. ได้แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตรบัญชีบัณฑิต

#### วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการตามระดับความสามารถสูง ปานกลาง

2. พื้นที่วิจัยได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

3. ระยะเวลาในการทำวิจัย 1 ปี

4. ตัวแปรที่ศึกษา เชิงปริมาณ

ตัวแปรอิสระ คือ ระดับความสามารถสูง และปานกลาง

ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะของนักบัญชีในงานวิจัยนี้ จะศึกษาทางด้านทักษะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะทางปัญญา 2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน 3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4) ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และ 5) ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ

### ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- ชั้นปีที่ 4 จำนวนนักศึกษาทั้งหมด 272 คน

### กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี จำแนกตามระดับความสามารถสูง ปานกลาง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1- ชั้นปีที่ 4 จำนวน 272 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งหมด

### เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา ภาควิชาที่เรียน และเกรดเฉลี่ย ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะทักษะทางปัญญา
2. ด้านคุณลักษณะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน

3. ด้านคุณลักษณะทักษะเฉพาะบุคคล
4. ด้านคุณลักษณะทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร
5. ด้านคุณลักษณะทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นให้นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวน 30 คน ทดลองตอบแบบสอบถามแล้วรอรückกลับคืนทันที
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการปรับปรุงแก้ไข ด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.95 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach โดยแยกเป็นรายด้าน
3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตรวจสอบแก้ไขไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุง ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริงอีกครั้ง
4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจริงด้วยตนเองกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 272 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น เป็นจำนวน 272 ฉบับ คิดเป็น 100% ของแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร

$$\text{กำหนดให้} \quad \bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

$\bar{X}$  แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$  แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$N$  แทน จำนวนตัวอย่าง

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2. ระดับคุณลักษณะของนักศึกษาของแบบสอบถามตอนที่ 2

การแปลความค่าเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ออกเป็น 5 ด้าน ที่ได้จากการประมาณค่าตามแนวคิดของ Likert คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ สถิติที่ใช้ F-test

## สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ ของ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2) สรุปคุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน

สรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 91.5 อยู่ระหว่างช่วงอายุ 20-21 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.5 จำแนกตามชั้นปี ปีที่ 1 มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32 และมีผลการเรียน (เกรดเฉลี่ย) อยู่ระหว่าง 2.00-2.99

2. คุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักบัญชีแบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านคุณลักษณะทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ค่าเฉลี่ย 3.96 รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะทักษะเฉพาะบุคคล ค่าเฉลี่ย 3.76 และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคุณลักษณะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน ค่าเฉลี่ย 3.55

2.1 คุณลักษณะทักษะทางปัญญา พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะทักษะทางปัญญาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านมีความรู้มากยิ่งขึ้นเมื่อได้รับการศึกษาทางด้านการบัญชี ค่าเฉลี่ย 3.78 รองลงมาคือ ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาแก้ปัญหาในการเรียน ค่าเฉลี่ย 3.72 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านสามารถช่วยอธิบายงานหรือแบบฝึกหัดให้เพื่อนๆ ค่าเฉลี่ย 3.44

2.2 คุณลักษณะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านสามารถนำความรู้ทางการบัญชีนำไปปรับประยุกต์ใช้ในครอบครัว ชุมชน เช่น การจัดทำ บัญชีครัวเรือน แสดงรายรับ รายจ่าย เป็นต้น ค่าเฉลี่ย 3.66 รองลงมาคือ ท่านมีความชำนาญด้านเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ย 3.63 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีลักษณะชอบเข้าร่วมฟังการอบรม หรือสัมมนาทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี ค่าเฉลี่ย 3.46

2.3 คุณลักษณะทักษะเฉพาะบุคคล พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะทักษะเฉพาะบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.07 รองลงมาคือ ท่านทำงานส่งตามเวลาที่อาจารย์นัด



หมาย ค่าเฉลี่ย 3.91 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านศึกษาทบทวนเนื้อหาทางด้านการบัญชีหลังเรียนเป็นประจำ ค่าเฉลี่ย 3.44

2.4 คุณลักษณะทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.96 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับเพื่อนๆ ร่วมชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย 4.14 รองลงมาคือ ท่านสามารถทำงานเป็นทีม ค่าเฉลี่ย 4.08 ท่านชอบช่วยเหลือเพื่อร่วมชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย 4.08 และ ท่านสามารถเรียนร่วมกับเพื่อนๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย 4.08 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านแก้ปัญหาโดยการใช้อารมณ์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ค่าเฉลี่ย 3.72

2.5 คุณลักษณะทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านสามารถที่จะแบ่งเวลาในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ย 3.79 รองลงมาคือ ท่านสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันตามกำหนด ค่าเฉลี่ย 3.78 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีภาวะความเป็นผู้นำ ค่าเฉลี่ย 3.61

### อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อันได้แก่

1. คุณลักษณะทักษะทางปัญญา พบว่า คุณลักษณะทางปัญญาของนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีคุณลักษณะทักษะทางปัญญาในภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.61$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความรู้มากยิ่งขึ้นเมื่อได้รับการศึกษาทางด้านการบัญชี ( $\bar{x} = 3.78$ ) รองลงมาคือ สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาแก้ปัญหาในการเรียน ( $\bar{x} = 3.72$ ) และต่ำสุดคือ สามารถช่วยอธิบายงาน หรือแบบฝึกหัดให้เพื่อนๆ ( $\bar{x} = 3.44$ )

2. คุณลักษณะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน พบว่า ด้านคุณลักษณะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงานของนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีคุณลักษณะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงานในภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.55$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สามารถนำความรู้ทางการบัญชีนำไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว ชุมชน เช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือน แสดงรายรับ รายจ่าย เป็นต้น ( $\bar{x} = 3.66$ ) รองลงมาคือ มีความชำนาญด้านเทคโนโลยี ( $\bar{x} = 3.63$ ) และต่ำสุดคือ มีลักษณะชอบเข้าร่วมฟังการอบรม หรือสัมมนาทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี ( $\bar{x} = 3.46$ ) ดังนั้นควรส่งเสริมหรือจัดอบรมให้นักศึกษาใน

การจัดทำบัญชีที่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในครอบครัว อันจะส่งผลให้สามารถวางแผนและการจัดการการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชี และอบรมการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีให้กับนักศึกษาตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี

3. คุณลักษณะทักษะเฉพาะบุคคล จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคลในภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.76$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ( $\bar{x} = 4.07$ ) รองลงมาคือ การทำงานส่งตามเวลาที่อาจารย์นัดหมาย ( $\bar{x} = 3.91$ ) ต่ำสุดคือ มีการศึกษาทบทวนเนื้อหาทางด้านการบัญชีหลังเรียนเป็นประจำ ( $\bar{x} = 3.44$ ) ดังนั้นควรส่งเสริมให้นักศึกษามีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในวิชาชีพทางการบัญชี มีความละเอียดรอบคอบ มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ ด้วยการจัดอบรมทางด้านบุคลิกภาพในวิชาชีพนักบัญชีที่ควรจะมีในคุณลักษณะนักบัญชีในยุคกระแสโลกาภิวัตน์

4. คุณลักษณะทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีคุณลักษณะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารในภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.96$ ) เนื่องจากคุณลักษณะด้านนี้จะทำให้นักศึกษา สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับเพื่อนๆ ร่วมชั้นเรียน สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม ( $\bar{x} = 4.14$ ) รองลงมาคือ ชอบช่วยเหลือเพื่อนร่วมชั้นเรียน และสามารถเรียนร่วมกับเพื่อนๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ( $\bar{x} = 4.08$ ) และต่ำสุดคือ แก้ปัญหาโดยใช้ธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ( $\bar{x} = 3.72$ ) เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาสามารถนำคุณลักษณะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสารไปปรับประยุกต์ใช้กับสถานประกอบการต่างๆ ที่นักศึกษาจะต้องเข้าทำงานร่วมกันกับบุคลากรในองค์กรนั้นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

5. คุณลักษณะทางทักษะการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะนักบัญชีตามบริบทในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีคุณลักษณะทางการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจในภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.71$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สามารถที่จะแบ่งเวลาในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ( $\bar{x} = 3.79$ ) รองลงมาคือ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันตามกำหนด ( $\bar{x} = 3.78$ ) และต่ำสุดคือ มีภาวะความเป็นผู้นำ ( $\bar{x} = 3.61$ ) สามารถวางแผนทางการเรียนได้ ดังนั้นควรส่งเสริมให้นักศึกษาวางแผนทางการเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดกิจกรรมการเรียนให้กับนักศึกษาอย่างชัดเจน ทั้งทางด้านกิจกรรมและ

การเรียนรู้ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปบริหารการจัดการการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

### ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สถาบันการศึกษาควรให้องค์ความรู้ความเข้าใจในด้านต่างๆ ในการเข้าเรียนเพื่อให้ได้คุณลักษณะที่เหมาะสมในวิชาชีพทางการบัญชี ในคุณลักษณะทักษะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะทักษะทางปัญญา 2) คุณลักษณะทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่การงาน 3) คุณลักษณะทักษะเฉพาะบุคคล 4) คุณลักษณะทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และ 5) คุณลักษณะทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการทางธุรกิจ ซึ่งคุณลักษณะทักษะทั้ง 5 ด้านควรมีการกำหนดในกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกทำ Case Study ในชั้นเรียนซึ่งจำลองจากสถานการณ์จริง เพื่อให้เกิดทักษะดังกล่าว และควรมีการจัดอบรมพิเศษในการพัฒนาทักษะทั้ง 5 ด้านเพื่อให้ นักศึกษาเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของตนเองต่อไปได้ และควรส่งเสริมให้นักศึกษาวางแผนทางการเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดกิจกรรมการเรียนให้กับนักศึกษาอย่างชัดเจน ทั้งทางด้านกิจกรรมส่วนรวมและการเรียน เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปบริหารการจัดการการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ด้านคุณลักษณะทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร อาจารย์ต้องส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้มีบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน นักศึกษากล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น การนำเสนองาน การทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและการสื่อสาร

### ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันอื่นๆ เพื่อทำการเปรียบเทียบผลที่ได้ ซึ่งผลการศึกษา

จะช่วยเป็นมุมมองในการนำมาปรับปรุงเพื่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกสู่ตลาดแรงงานต่อไป

2. ควรทำการศึกษาค้นคว้าที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ในลักษณะของความต้องการของนักศึกษา บัณฑิต สถานประกอบการ และครูอาจารย์ เป็นต้น เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตลาดแรงงานต่อไป

### เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ลำลือ. (2553). **คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คู่มือหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 2555
- ไฉไล พงศ์อุดมกุล. (2551). **การจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด**. การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปาลวี เชาวน์พานิช และอนุชา พุทธิกุลสาคร. (2554). **คุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขต กาฬสินธุ์.
- พยอม สิงห์เสนห์. (2544). **การสอบบัญชี**. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์.
- ไพโรจน์ เกตุภักดิ์กุล. (2551). **ความต้องการเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการประเภทโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม**.
- ศศิวิมล มีอำพล. (2547). **ทฤษฎีการบัญชี**. กรุงเทพฯ : อินโฟเมนิ่ง
- สภาวิชาชีพ. ประกาศราชกิจจานุเบกษา เรื่อง พระราชบัญญัติวิชาชีพ พ.ศ. 2547 ลงวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2547.
- สภาวิชาชีพ. (2548). **มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ**.
- สรศักดิ์ ธนไชย. (2551). **การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชีในเขตนิคมอุตสาหกรรม**. ภาคเหนือจังหวัดลำพูน.
- สุชาติ กิระนันท์ (2541). **นักบัญชีในยุค 2000**. กรุงเทพฯ : เนชั่น.
- สุพัตรา เนื่องวัง. **คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ ของบริษัทผาแดง อินดัสทรี จำกัด(มหาชน) จังหวัดตาก**.บทความวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2545). **จริยธรรมทางธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรินต์ติ้ง.
- โสภาพรณ ไซพัฒน์. (2555). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ทำบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดภูเก็ต**.
- สันสกฤต วิจิตรเลขการ. (2549). **International Standards (IES) กับวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย**. จุลสารสมาคมบัญชีไทย 3 (1)
- วิจารณ์ พาณิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.